

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการปกครองนั้น สิ่งสำคัญที่ควรได้รับการพิจารณาเป็นอันดับแรกคือ การวางรากฐานการศึกษาให้แก่เยาวชน เนื่องจากการศึกษาเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่การมีความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนสมรรถนะแก่ผู้เรียนเพื่อให้เกิดความรู้ความชำนาญและเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อได้เหมาะสมกับอัธยาศัยของคนที่เรียกว่าการศึกษาเพื่องานและอาชีพ (สัจจันต์ สารระงาม, 2527 : 1) และในปัจจุบันตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ระดับคือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยกล่าวถึงการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาว่าเป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความถนัด และความสนใจ และรู้จักเลือกวิชาอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม (แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2530 : 7 - 8) ดังนั้นจะพบว่าเด็กในระดับมัธยมศึกษาที่มีความรู้เกี่ยวกับความสนใจของตนเองน้อย การเลือกวิชาเรียน และเลือกอาชีพของนักเรียนมักจะมีขึ้นอยู่ด้วยความต้องการของบิดามารดา คำแนะนำของเพื่อนและความต้องการเงินหรือการไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาอื่น ๆ เด็กนักเรียนเหล่านี้ สามารถที่จะได้รับความช่วยเหลือให้เข้าใจความสามารถของตนเองได้โดยการใช้แบบสอบถามความสนใจ เช่น The Kuder Preference Record Vocational ซึ่งจะช่วยให้เด็กนักเรียนได้รู้จักโลกของการทำงาน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างความสนใจในอาชีพและจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับอาชีพ แบบสอบถามความสนใจจะช่วยนักเรียนในการวางแผนการศึกษาและการประกอบอาชีพ การใช้แบบสอบถามความสนใจจึงเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจของนักเรียนซึ่งมีประสิทธิภาพมาก (Miller, 1961 : 144) และการที่บุคคลจะประกอบอาชีพได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการเช่น ความรู้ความสนใจ ความถนัด บุคลิกภาพ

เป็นต้น บุคคลที่เลือกอาชีพได้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตนเองย่อมมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จและมีความก้าวหน้าในอาชีพนั้น ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต และทำให้ประเทศมีความเจริญมั่นคง ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลใดเลือกอาชีพได้ไม่เหมาะสม หรือมีปัญหาในการประกอบอาชีพจะทำให้เกิดความคับข้องใจและมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จล้มเหลว (ดวงคำ ชันกลีกรม. 2528 : 2) ดังนั้นการพิจารณาวางแผนอย่างรอบคอบในการเลือกอาชีพจึงเป็นสิ่งสำคัญถ้าเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพ ความสนใจ และความถนัดของตนแล้ว โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนก็มีมาก และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพนั้น ๆ ในทางตรงกันข้ามบุคคลใดที่สมัครเข้าศึกษาอาชีพไม่เหมาะสมกับบุคลิกภาพ ความสนใจ และความถนัดของตนนั้น อาจศึกษาไม่สำเร็จหรือแม้จะศึกษาได้สำเร็จก็ไม่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเพราะมีความเบื่อหน่าย ท้อถอยและไม่จริงจังกับงานที่ปฏิบัติ (ลำเนาวิ ขจรศิลป์. 2529 : 2)

นอกจากบุคลิกภาพแล้วความสนใจก็เป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการช่วยให้บุคคลได้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายและสร้างความสำเร็จก้าวหน้าในอาชีพ จะเห็นได้ว่าการตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นการตัดสินใจเพื่ออนาคต การที่จะตัดสินใจได้ดีประการแรกต้องรู้จักตนเองในด้านต่าง ๆ ให้ดีเสียก่อน เป็นต้นว่ามีความสามารถเพียงใด มีความถนัดและความสนใจทางไหน มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับอาชีพนั้น ๆ ไหม ตลอดจนมีทุนทรัพย์เพียงพอหรือเปล่า

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าบุคลิกภาพและความสนใจในอาชีพ ต่างก็มีความสำคัญซึ่งลอเรนซ์ กล่าวถึงความเชื่อเกี่ยวกับบุคลิกภาพตามแนวคิดของจุง โดยสรุปว่าบุคลิกภาพได้รับอิทธิพลมาจากจุดมุ่งหมายในชีวิตของบุคคลซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์และจุดมุ่งหมายในอนาคต บุคคลจะพัฒนาจุดมุ่งหมายในชีวิตของเขาให้เต็มศักยภาพและไปถึงการรู้จักตนเองอย่างแท้จริง (Lawrence. 1983 : 60) ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการศึกษาเรื่องบุคลิกภาพเป็นเรื่องที่น่าสนใจมากทั้งในปัจจุบัน และอนาคต ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว มีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียนบ้างหรือไม่อย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการแนะแนวและการให้บริการให้คำปรึกษาในการเลือกเรียน และเลือกประกอบอาชีพได้ตรงกับความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพของนักเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ซึ่งจะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนบุคลิกภาพกับคะแนนความสนใจในอาชีพประเภทต่าง ๆ ของนักเรียน
2. เพื่อศึกษานักเรียนที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเก็บตัว มีความสนใจในอาชีพใดมากที่สุด
3. เพื่อศึกษาว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเก็บตัว จะมีความสนใจในอาชีพแต่ละประเภทแตกต่างกัน
4. เพื่อศึกษาว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพและระดับการศึกษาต่างกัน มีความสนใจในอาชีพใดมากที่สุด

ความสำคัญของการวิจัย

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบว่าบุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเก็บตัวมีความสัมพันธ์กับความสนใจในอาชีพของนักเรียนหรือไม่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการแนะแนวและการให้คำปรึกษาด้านอาชีพและการศึกษาให้เหมาะสมกับความสนใจ และบุคลิกภาพของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. จากผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบว่าแบบสอบถามความสนใจจะช่วยนักเรียนในการวางแผนการศึกษาและประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก
3. เพื่อเป็นข้อมูลที่ช่วยให้ผู้ปกครองได้เข้าใจถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนและสนับสนุนให้นักเรียนได้เลือกอาชีพด้วยตนเองอย่างเหมาะสม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสหศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชายและนักเรียน

หญิงจากจำนวนประชากรดังกล่าวจำนวน 420 คน

3. ตัวแปร ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ บุคลิกภาพแสดงตัว บุคลิกภาพเก็บตัว เพศ อาชีพของบิดามารดา และระดับการศึกษาของบิดามารดา

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความสนใจในอาชีพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะส่วนรวมของพฤติกรรมของนักเรียนในการวิจัย ครั้งนี้มีบุคลิกภาพ 2 ประเภทคือ

1.1 บุคลิกภาพเก็บตัว (Introvert Personality) หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ชอบเก็บตัว เป็นคนเงียบ แยกตัวจากผู้อื่น ทำอะไรเต็มไปด้วยความระมัดระวังขาดความยืดหยุ่น เจ้าระเบียบ ขี้อาย ปรับตัวยาก เป็นผู้ที่เอาใจใส่ตนเอง มีข้อวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง ไม่ชอบความตื่นเต้น ควบคุมอารมณ์ การปรับตัวของพวกนี้มักทำโดยการหลบหนี (Escape) และการเพ้อฝัน (Fantasy)

1.2 บุคลิกภาพแสดงตัว (Extrovert Personality) หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ชอบเข้าสังคม ชอบสังสรรค์มีเพื่อนมาก ไม่ชอบอ่านหนังสือหรือทำงานโดยลำพัง ชอบกิจกรรมที่ให้ความตื่นเต้น ชอบสนุกสนานร่าเริง ชอบสนใจคนอื่น และโลกภายนอกไม่ใคร่ห่วงตนเอง ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ง่าย ไม่ค่อยวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง เป็นคนกล้าแสดงออก ทำอะไรมีจุดมุ่งหมาย ความประพฤติของเขาถือหลักของความเป็นจริงและสิ่งที่เป็นอยู่

2. อาชีพของบิดามารดา หมายถึง อาชีพของบิดามารดาในปัจจุบัน กรณีที่ไม่มีบิดามารดาให้ถือเอาอาชีพของผู้ปกครองคนปัจจุบัน โดยแบ่งเป็น 4 ประเภทคือ

2.1 รับราชการ

2.2 ค้าขาย

2.3 เกษตรกรรม

2.4 รับจ้าง

3. การศึกษาของบิดามารดา หมายถึง ระดับการศึกษาที่บิดามารดาได้รับแบ่งเป็น

4 ระดับคือ

3.1 ไม่ได้รับการศึกษา

3.2 ระดับประถมศึกษา (ป.1 - ป.7 หรือเทียบเท่า)

3.3 ระดับมัธยมศึกษา (ม.ศ.1 - ม.ศ. 5 หรือเทียบเท่า)

3.4 ระดับอุดมศึกษา (อนุปริญญา ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า)

4. ความสนใจในอาชีพ หมายถึง ความชอบซึ่งแสดงถึงความใฝ่เยี่ยงในการที่นักเรียนจะเลือกประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง โดยใช้เกณฑ์จากคะแนนความสนใจในแต่ละอาชีพไปเปิดคู่มือแบบสำรวจความสนใจในอาชีพ เพื่อตัดสินว่านักเรียนสนใจอาชีพอะไรเป็นอันดับเท่าไร ซึ่งงานอาชีพที่จะศึกษามี 10 ประเภทคือ

4.1 งานทางจักรกล (Mechanical) ผู้ที่สนใจงานด้านนี้จะชอบทำงานเกี่ยวกับเครื่องมือ และเครื่องจักรกลต่าง ๆ ได้แก่ งานช่างกล ช่างซ่อมเครื่องยนต์ ช่างแก้ไขไฟฟ้าและวิศวกรรมด้านต่าง ๆ

4.2 งานด้านคำนวณ (Computation) ผู้สนใจด้านนี้มักจะชอบทำงานเกี่ยวกับตัวเลข เช่น งานบัญชีร้านค้า งานธนาคาร

4.3 งานเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ (Scientific) ผู้สนใจด้านนี้มักจะชอบทำการค้นคว้าหาความจริงใหม่ ๆ และแก้ปัญหา เช่น เป็นแพทย์ นักเคมี พยาบาล งานวิศวกรรม งานช่างทางวิทยุและทีวี งานเกี่ยวกับการบิน งานค้นคว้าและวิจัย

4.4 งานชักชวนโฆษณา (Persuasive) ผู้ที่สนใจด้านนี้แสดงว่าชอบงานที่ต้องพบคนอื่น ๆ เพื่อเผยแพร่งานหรือการขายผลิตภัณฑ์ เช่น นักแสดง นักการเมือง ผู้ประกาศทางวิทยุและทีวี นักเทศน์ และพนักงานขายต่าง ๆ

4.5 งานศิลปะ (Artistic) ผู้สนใจงานด้านนี้มักชอบทำงานสร้างสรรค์โดยใช้มือ และมีหัวในทางออกแบบและสร้างสรรค์ เช่น นักวาด นักแกะสลัก สถาปัตย์ออกแบบเครื่องแต่งกาย แบบผม และมีออกแบบตกแต่งภายในสถานที่

4.6 งานวรรณกรรม (Literary) ผู้สนใจงานนี้มักจะชอบอ่านและเขียน เช่น นักเขียน นักประวัติศาสตร์ ครู นักแสดง นักอ่าน บรรณาธิการ นักวิจารณ์ละคร และภาพยนตร์ และวิจารณ์หนังสือ

4.7 งานดนตรี (Musical) ผู้สนใจงานนี้มักจะชอบไปฟังดนตรี เป็นนักร้อง นักดนตรี นักแต่งเพลง

4.8 งานบริการสังคม (Social Service) ผู้สนใจด้านนี้มักจะชอบช่วยบริการผู้อื่น เช่น พยาบาล งานลูกเสือ อนุศาสนา ผู้ให้บริการแนะแนว สอนพิเศษ นักเทศน์ นักสังคมสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์

4.9 งานเสมียน (Clerical) ผู้สนใจงานนี้มักจะชอบงานในสำนักงานซึ่งต้องการความละเอียดถี่ถ้วนเช่น พนักงานบัญชี และตรวจบัญชี พนักงานเก็บเอกสาร เลขานุการ พนักงานคำนวณสถิติ และพนักงานจัดการจราจร

4.10 การทำงานนอกบ้าน (Outdoor) ผู้ที่สนใจสูงด้านนี้แสดงว่าเขาชอบงานที่ต้องใช้เวลาอยู่นอกบ้านหรือสำนักงาน ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะทำงานเกี่ยวข้องกับสัตว์ต่าง ๆ หรือการเพาะปลูก เช่น พนักงานดูแลรักษาป่า นักธรรมชาติวิทยาและงานที่เกี่ยวกับเกษตรกรรม

